

Bolonya, llibertats i universitats

- Hi ha pràctiques contràries al funcionament democràtic de les nostres institucions

ANTONI SEGURA

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 27.03.09

L'adaptació dels plans d'estudis universitaris a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (Bolonya) s'ha convertit en el cavall de batalla de determinats col·lectius d'estudiants que han abocat el seu malestar en un no a Bolonya. Cal reconèixer que han fallat els mecanismes d'informació a l'hora d'explicar què és Bolonya, però també, en la protesta es barregen malentesos, mitges veritats i intoxicacions que no tenen res a veure amb el procés.

El procés de Bolonya s'inicià ara fa deu anys quan 29 països europeus es posaren d'acord en les característiques que hauria de tenir la universitat del futur: moderna, amb més implicacions de docents i alumnes i amb uns estàndards de qualitat comuns que permetessin l'homologació de títols i la mobilitat d'estudiants i professors. Sembla, per tant, fora de lloc oposar-se a una iniciativa que han subscrit 46 països i que tindrà uns efectes positius per als universitaris europeus. Renunciar-hi és situar-se fora de la realitat i romandre al marge del context universitari de referència.

A PARTIR d'ací vénen els malentesos i, més greu, determinades pràctiques poc democràtiques que desvirtuen les raons de la protesta.

Es fan tres afirmacions que no responen a la realitat: Bolonya suposa una privatització (increment de matrícules) de la universitat pública, la seva supeditació als interessos de les empreses privades i una reducció dels nivells d'exigència acadèmica. No és així. Els màsters oficials, primer pas en la implantació de Bolonya, s'han adaptat a les taxes habituals que representen un mínim del cost real dels cursos. La captació de recursos externs a les universitats és una pràctica habitual en moltes especialitats, que no ha impedit que els investigadors mantinguin la seva independència tant en l'elecció de l'objectiu de la recerca com en la manera en què es duu a terme. Per últim, els nivells d'exigència es fixen en quatre cursos de grau, un màster d'un any i la tesi de doctorat. És difícil percebre en què consisteix la reducció dels nivells i la qualitat a què s'al·ludeix. Una altra qüestió és la dels recursos per tirar endavant Bolonya. Són clarament insuficients tant pel que fa al sistema de beques, com de formació de professorat i d'adaptació de la docència: avaluació continuada, tutories personalitzades, pràctiques, etc.

I arribem així al nus de la qüestió del que està succeint aquests dies: la confrontació entre el dret a la vaga i el dret a rebre classes. I ací és on han aparegut pràctiques que devaluen el funcionament democràtic de la nostra institució, que com la resta d'institucions públiques es regula per uns mecanismes de participació propis de l'Estat de dret i democràtic: eleccions de representants, juntes de departament i facultats i claustre. I, ara per ara, totes aquestes instàncies s'han pronunciat per la implantació de Bolonya. El dret a la vaga està reconegut en la Constitució espanyola (article 28.2), però, al mateix temps, aquesta també empara el dret a la llibertat i a la seguretat de les persones (article 17.1). I el deure de les autoritats --democràtiques, cal no oblidar-ho-- és garantir un i altre dret.

I això és el que ha fallat aquests dies perquè, mentre uns exerceixen el dret a la vaga, altres, força més nombrosos, es veien privats del seu dret a la llibertat per la impossibilitat d'accedir físicament a les aules davant el silenci de les autoritats acadèmiques i polítiques. Això no és admissible i és per això que molts alumnes i professors reclamen també el seu dret a la llibertat individual sense necessitat de patir coaccions i pràctiques d'intimidació que són la negació dels valors democràtics.

FINALMENT, no hi ha dubte que l'actuació dels mossos el dia 18 fou desproporcionada i poc ajustada a dret. Tampoc és admissible, tot i que hom sospita que darrere aquesta actuació potser s'amaga una confrontació política que no té res a veure amb la universitat.

En definitiva, fóra bo que tota la comunitat universitària posés el seny necessari per no degradar més la universitat pública, per retornar a les vies de diàleg i per eradicar de les aules i de les facultats pràctiques clarament antidemocràtiques que, en la pràctica, anul·len el principi de la llibertat de decisió. Afortunadament, crec que encara és més el que ens uneix, la qualitat i el prestigi de la universitat pública, que no pas el que ens separa. Encara hi som a temps i a tots ens afecta.